

Rapportage dagvlinders Vlinderidylle 2020 ***Gemeente Brielle***

Mededelingennummer IWG 2020/03

Auteur: Theo Briggeman

Rapportage dagvlinders 2020 van de Vlinderidylle in de gemeente Brielle

Een publicatie van de Insectenwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV. Mededelingnummer 2020/03

Auteur: Theo Briggeman

Onderzoekers: Peter Rooij & Theo Briggeman

Omslagfoto: parende icarusblauwtjes. Fotograaf: Theo Briggeman

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@voorne.knnv.nl

Bezoekdata

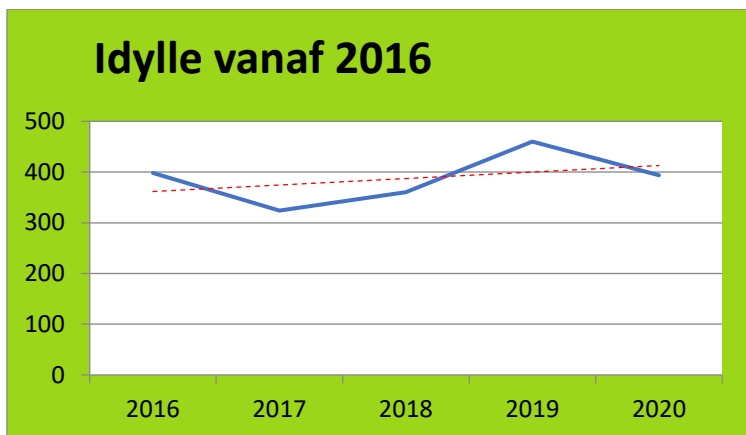
Het terrein is in de periode april tot en met september op 25 dagen gemonitord. Met behulp van de vlinderapp is de idylle additioneel 8 dagen in de periode mei-september geïnventariseerd. De in de bijlagen opgenomen tabel geeft een overzicht van de inventarisatiedagen ten behoeve van deze app, onderscheiden naar dagdelen en weersomstandigheden. Per datum worden de aantallen waargenomen dagvlinders weer - gegeven en worden de in het veld doorgebrachte uren vermeld.

Aantal waargenomen soorten dagvlinders

In 2020 zijn er 394 exemplaren dagvlinders geteld, verdeeld over 15 soorten. In 2015 ging het nog om 157 vlinders, verdeeld over 13 soorten. Tijdens de bezoeken ten behoeve van de proef met de vlinderapp werden nog eens twee andere soorten waargenomen. De route is inmiddels 6 jaar gemonitord. In 2015 is er pas later in het jaar met het onderzoek begonnen. Daardoor geeft dit jaar geen compleet beeld. In de periode 2015-2020 werden in totaal een kleine 2100 vlinders geteld verdeeld over 21 soorten, zie ook de onderstaande tabellen.

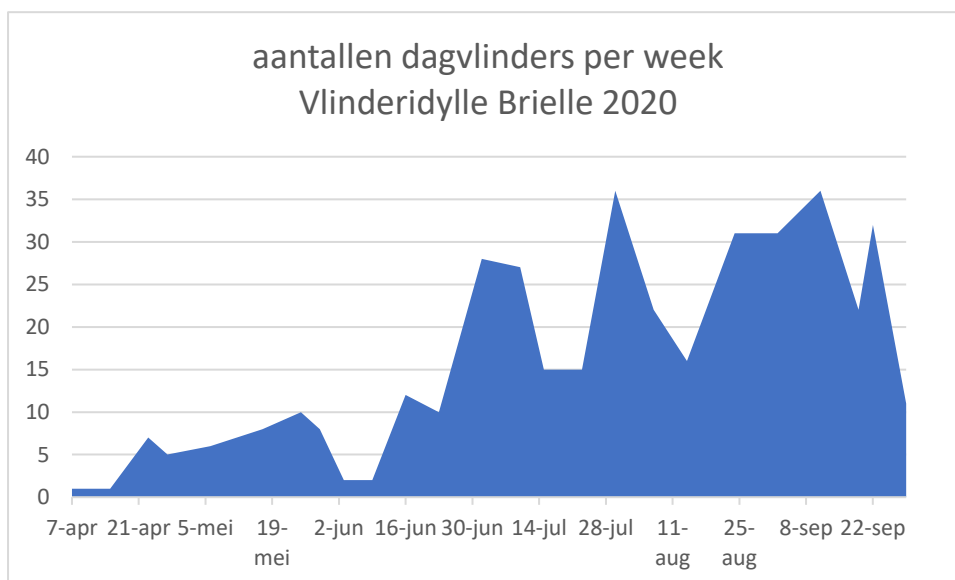
Jaar	Aantal soorten
2015	13
2016	15
2017	15
2018	16
2019	18
2020	15
Totaal aantal soorten	21

jaar	atalanta	bont zandoogje	boomblauwtje	bruin blauwtje	bruin zandoogje	citroenvlinder	dagpauwoog	distelvlinder	gehakelde aurelia	groot koolwtje	hooibeestje	icarusblauwtje	klein geaderd witje	klein koolwtje	kleine vos	kleine vuurvlinder	koevinkje	landkaartje	oranje luzernevlinder	oranje zandoogje	scheefbloemwtje	totaal
2015	6	30	10	3	5	0	1	1	0	11	1	34	7	45	3	0	0	0	0	0	0	157
2016	3	20	7	7	4	5	6	2	0	8	0	236	26	68	3	2	0	0	0	1	0	398
2017	10	17	6	8	5	4	8	3	0	8	5	199	12	27	11	0	0	0	0	1	0	324
2018	3	24	3	19	9	2	3	1	0	16	2	192	17	60	2	6	0	0	0	1	0	360
2019	16	14	3	10	28	4	3	148	1	18	2	108	19	75	1	1	0	1	8	0	0	460
2020	12	7	8	7	49	7	1	0	0	17	9	132	36	95	0	8	4	0	0	0	2	394
totaal	50	112	37	54	100	22	22	155	1	78	19	901	117	370	20	17	4	1	8	3	2	2093

De aantallen dagvlinders per jaar van de Vlinderidylle (blauwe lijn).
 De rode stippellijn geeft de lineaire ontwikkeling weer.
 Het jaar 2015 is weggelaten omdat de tellingen pas later in dit jaar zijn gestart.

Ontwikkeling in tijd

Het aantalsverloop in 2020 verliep op een reguliere wijze. De zogenaamde “juni-dip” is in de bijgaande grafiek op een fraaie wijze te zien. De zomerpiek is eveneens duidelijk zichtbaar.

Soorten

Op de monitoringsroute Vlinderidylle Brielle zijn in 2020 15 soorten dagvlinders waargenomen. Opvallende nieuwkomer is dit jaar het **scheefbloemwitje**, een soort die aan een gestage opmars in Nederland bezig is. De soort dook dit jaar voor het eerst in Rozenburg op (2 juli 2020). Op Voorne- Putten werd dit jaar van alle onderzochte natuurgebieden dit witje voor het eerst op 14 augustus 2020 in de Vlinderidylle waargenomen. Waarnemer Peter Rooij zag de soort hier ook nog op 2 september 2020. Op 14 augustus werd er ook een exemplaar in Heenvliet gezien (bron: waarneming.nl).

De *distelvlinder* daarentegen ontbrak dit jaar volledig, terwijl deze soort in 2019 massaal aanwezig was (148 exemplaren). De distelvlinder is een trekvlinder die in sommige jaren op een invasieve wijze voorkomt en het volgende jaar volledig kan ontbreken. In 2020 werd de distelvlinder in Nederland, maar ook op Voorne-

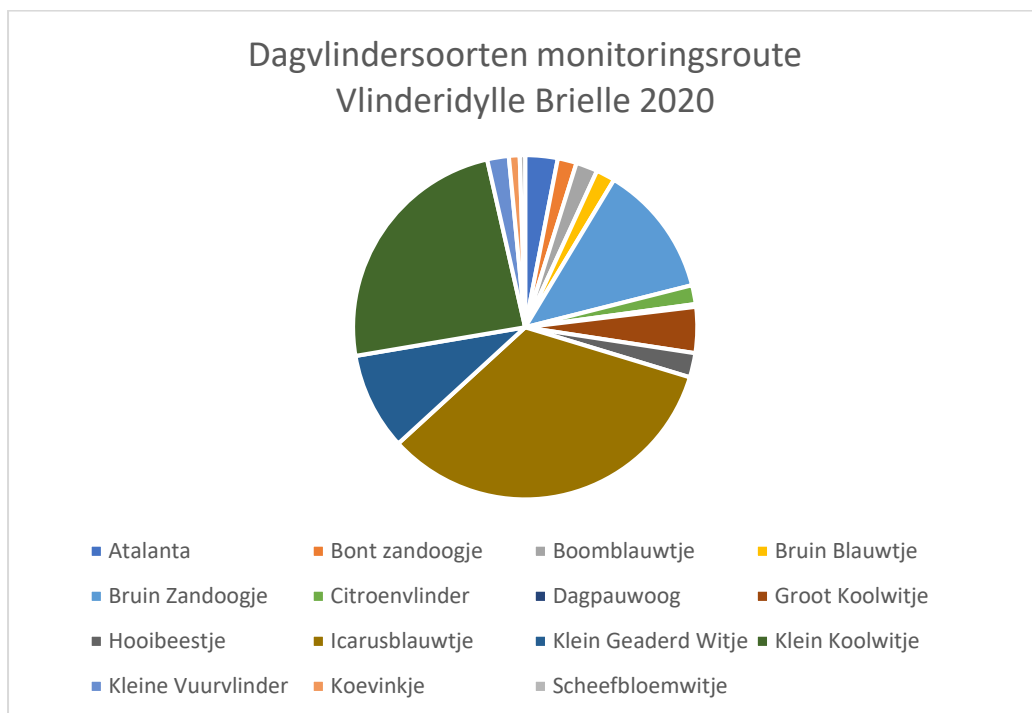

Scheefbloemwitje
Foto: Annette van Berkel

Putten, in kleine aantallen waargenomen. Het *icarusblauwtje* is de soort die in 2020 het meest in de idylle is waargenomen. Een digitale verspreidingskaart van dit blauwtje werd met behulp van de vlinderapp vervaardigd, zie de bijlagen. Met deze app kan een dergelijke kaart voor elke soort worden gemaakt. Van alle waarnemingen heeft 34% op deze soort betrekking. Ook het bruin zandoogje komt veel in de idylle voor. Hooibeestje en kleine vuurvlinder, ook doelsoorten, werden tot nu toe in mindere mate waargenomen.

De **Rodelijstsoorten** *oranje zandoogje* en *bruin blauwtje* behoren op de idylle tot de waargenomen soorten. Opmerkelijk is wel dat het oranje zandoogje niet in monitoringsonderzoek werd gezien, maar wel in het schaduwonderzoek met behulp van de vlinderapp. Op 15 juli werden vier exemplaren waargenomen (zie ook de foto van een van de vlinders) en op 20 augustus nog een exemplaar gezien. Elders op Voorne-Putten Rozenburg kende het oranje zandoogje een goed jaar. Op 2 juni en 6 augustus werd ook een kleine vos waargenomen, een soort die ook op de monitoringslijsten ontbreekt. Een sluitende verklaring voor deze verschillen is niet voorhanden. Mogelijkerwijs speelt mee dat het digitale onderzoek ook op een beperkt aantal plekken in het veld zelf is geteld.

In het onderstaande schijfdiagram wordt een procentuele verdeling van alle dagvlindersoorten in de Idylle in 2020 weergegeven.

Dagactieve nachtvlinders

Ook dagactieve nachtvlinders worden jaarlijks gemonitord en aan de Vlinderstichting en de gemeente gerapporteerd. Hieronder een overzicht van de tot nu per jaar getelde soorten:

soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Autographa gamma Gamma-uil	40	11	11	22	32	40
Chiasmia clathrata Klaverspanner						2
Cydalima perspectalis Buxusmot					2	2
Tyria jacobaeae Sint-Jacobsvlinder			9			
Zygaena filipendulae Sint-Jansvlinder				1	2	1

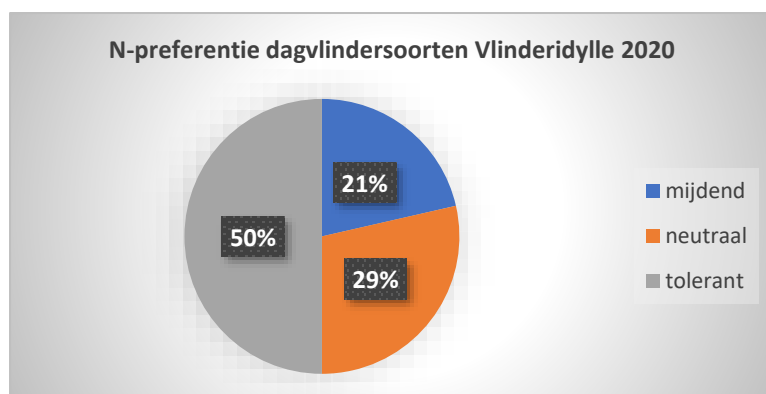
In de proef met de vlinderapp is een aantal van deze dagactieve nachtvlinders eveneens geïnventariseerd, vergelijk het overzicht in de bijlagen.

St. Jansvlinder Vlinderidylle Brielle 15 juli 2020

Foto: Theo Briggeman

Stikstofdepositie

In de Vlinderidylle komen vooral stikstoftolerante en stikstof neutrale soorten voor. Van alle waargenomen dagvlindersoorten was 21% stikstofmijndend. In 2015 was 8% van de soorten stikstofmijndend, hetgeen toch duidt op een verbetering van het voor kritische soorten vereiste milieu.

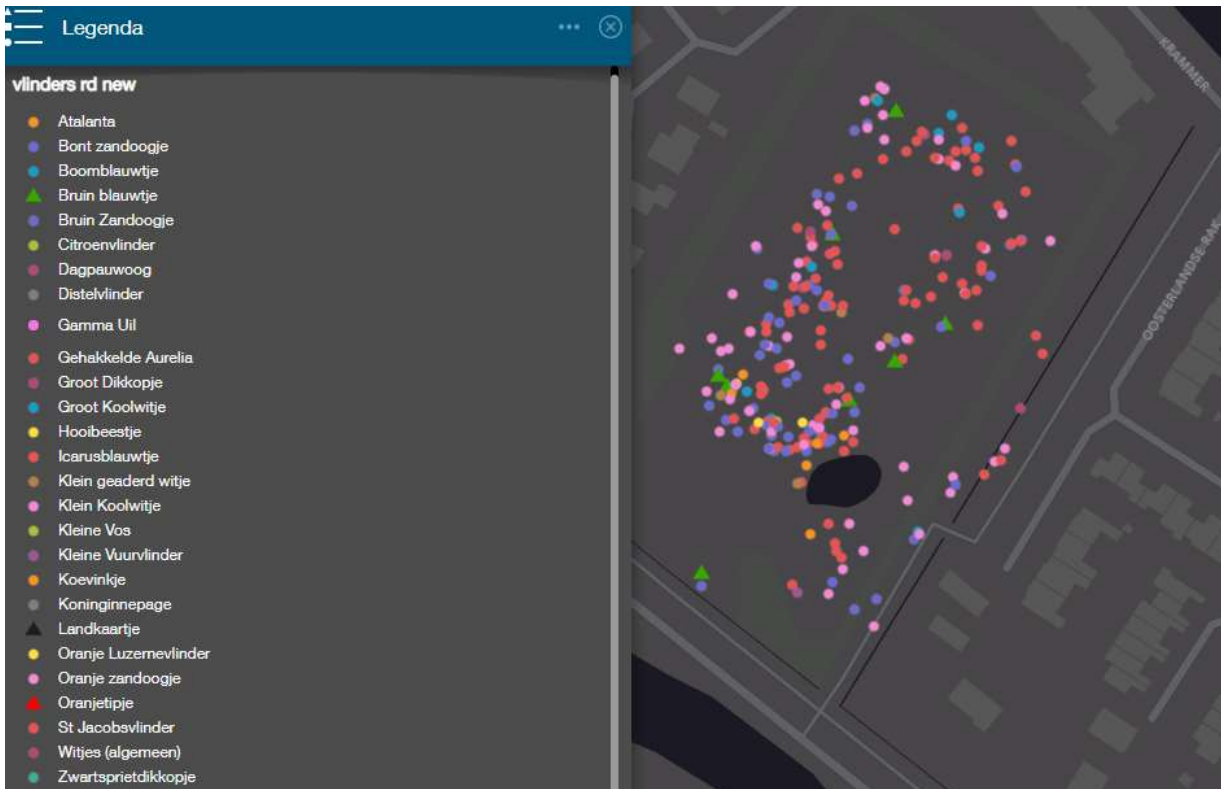
Dagvlindersoorten naar stikstofvoorkeur in 2020 op de Vlinderidylle

Beheer

De gemeente heeft het beheer uitbesteed aan de Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam. De beheerdoelstellingen zijn niet schriftelijk vastgelegd. De paden die door het gebied lopen zijn tijdens het verslagjaar een keer gemaaid. Na afloop van het seizoen (na september) wordt het terrein deels en om het jaar gemaaid. Een vorm van sinusbeheer derhalve.

Vlinderapp

Met behulp van de vlinderapp worden alle waarnemingen in het veld op een smartphone ingevoerd en ontstaat real time een zogenaamde “stippenkaart” van de waargenomen soorten op de geografische weergave van het gebied, zie de onderstaande kaart. Hierdoor ontstaat een beeld van de verspreiding van de soorten in tijd en plaats over de Idylle. Deze kaart kan vervolgens met een digitale vegetatiekaart worden samengevoegd zodat ook een beeld ontstaat van de spreiding van de soorten over de onderscheiden vegetatietypen. De tabel met bezoekdata, bestede veldwerktijd en weercondities is in de bijlagen opgenomen.

Verspreiding getelde aantallen dagvlinders naar soort op de route die met behulp van de app op de Vlinderidylle Brielle in 2020 is geteld
@KNNV afdeling Hollandse Delta

Literatuur

Briggeman, Theo (2020), Trends in het voorkomen van dagvlinders op Voorne-Putten. In: Natuur in de Hollandse Delta, Jaarboek 2019. KNNV afdeling Voorne, Hellevoetsluis, 2020.

Mout, Piet (2019), Meerjarig plantenonderzoek in natuurgebieden op Voorne-Putten. In: Symposium Citizen Science. Symposiumverslag KNNV afd. Voorne, Hellevoetsluis, oktober 2019.

Plantenwerkgroep KNNV afd. Voorne (2019), Opname plantensoorten van de Vlinderidylle te Brielle. Mededeling 463/2019. KNNV afd. Voorne. Hellevoetsluis mei 2019.

Prins, Willem & Theo Briggeman (2020), Dagvlindermonitoring op Voorne-Putten en Rozenburg. In: Natuur in de Hollandse Delta, Jaarboek 2019. KNNV afd. Voorne. Hellevoetsluis 2020.

Van Swaay, C.A.M., Bos-Groenendijk, G.I., Deijk, J.R. van, Grunsven, R.H.A. van, Kok, J.M., Huskens, K. & Poot, M. (2018). Handleiding landelijke meetnetten vlinders, libellen en nachtvlinders. Rapport VS2018.011, De Vlinderstichting, Wageningen.

Wallis de Vries, Michiel (2020), lijst van stikstoftolerante, indifferente en stikstof mijdende soorten, de Vlinderstichting februari 2020.

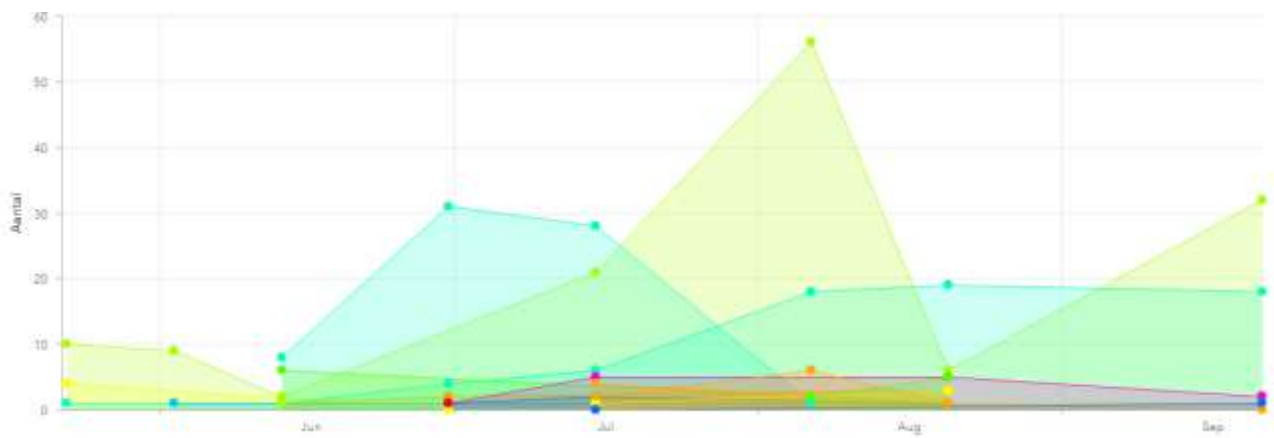
BIJLAGEN

Bijlage 1

Bezoekdata Vlinderidylle met behulp van de vlinderapp, spreiding aantallen waargenomen vlinders in tijd en tot slot een schijf met waargenomen soorten, inclusief een aantal waargenomen dag-actieve nachtvlindersoorten.

Datum	Dagdeel	Weer/Temperatuur	Aantal	Tijdsbeslag in uren
22 mei	middag	Zon/20C	16	0,75
2 juni	ochtend	Zon/19 C	12	0,75
13 juni	middag	Zon/23C	44	0,75
30 juni	middag	Zon/18C	42	1,0
15 juli	middag	Zon/19C	94	0,75
6 augustus	ochtend	Zon/22C	88	1,50
20 augustus	ochtend	Bewolkt/16C	49	0,75
21 september	middag	Zon/20C	54	0,75
Totaal			399	7,00

	Soort /datum	22/05	2/6	13/6	30/6	15/7	6/8	20/08	21-9
	Weer	Zon 20C	Zon 22C	Zon 23C	Bewolkt 19C	Zon 19c	Zon 24C	Zon na regen 22C	Zon 20C
1	Groot dikkopje				1	-	-	1	-
	Citroenvlinder	-				-	-	-	-
2	Kleine vuurvlinder	-				-	-	-	1
	Oranjetipje	-				-	-	-	-
3	Klein geaderd witje	-				-	2	5	-
4	Klein koolwitje	1	-	1	4	6	18	19	18
5	Groot koolwitje	-			2	2	6	1	-
	Witje spec	-				-	-	-	-
6	Dagpauwoog	-			1	2	-	1	-
7	Kleine Vos	-	1			-	1	-	-
	Boomblauwtje	-				-	-	-	-
8	Icarusblauwtje	10	9	2		21	56	6	32
9	Atalanta			1	2	-	-	3	-
10	Bont zandoogje	4				1	1	-	1
11	Oranje zandoogje					4	-	1	-
12	Bruin zandoogje	-	1	14	33	28	1	1	-
	Landkaartje	-				-	-	-	-
13	Hooibeestje					1	-	3	-
	Dagactieve nachtvlinders								
	St. Jacobsvlinder	1	1	1		-	-	-	-
	St. Jansvlinder					23	1	-	-
	Gamma uil			25	1	5	-	5	2
	Muntvlinder					1	2	-	-
	Nachtvlinders								
	Gewone bandspanner							2	-
	Sint Janskruidblokspanner							1	-
	Totaal	16	12	44	42	94	88	49	54

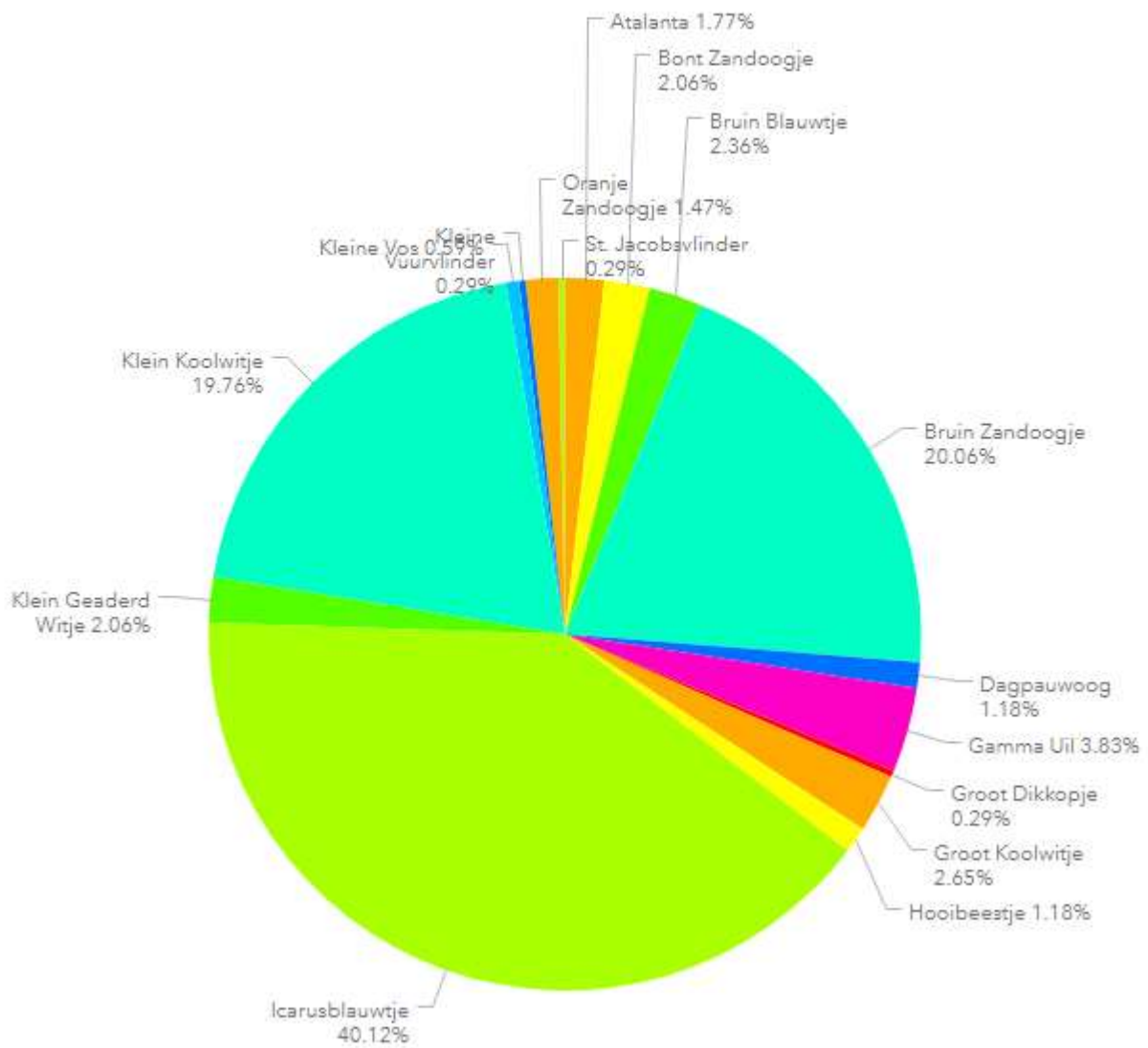

Grafiek: Aantal waarnemingen dagvlindersoorten in tijd Vlinderidylle Brielle mei-september 2020 o.b.v. vlinderapp-tellingen

Verspreiding icarusblauwtje op de Vlinderidylle Brielle periode mei - september 2020

@ KNNV afd. Hollandse Delta

Grafiek: Soortenschiif waargenomen soorten Vlinderidylle 2020 op basis van vlinderapp-tellingen

Bijlage 2

Gegevens bezoekdata met waargenomen aantal soorten dagvlinders monitoringstraject Vlinderidylle 2020

bezoekdatum	atalanta	bont zandoogje	boomblauwtje	bruin blauwtje	bruin zandoogje	citroenvlinder	dagpauwoog	distelvlinder	gehakelde aurelia	groot koolwtje	hooibeestje	icarusblauwtje	klein geaderd witje	klein koolwtje	kleine vos	kleine vuurvlinder	koevinkje	landkaartje	oranje luzernevlinder	oranje zandoogje	scheefbloemwtje	totaal
7-4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15-4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
23-4	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	7
27-4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	5
6-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0	0	6
17-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	4	0	0	0	0	0	0	0	8
25-5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
29-5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
3-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
9-6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
16-6	2	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	4	0	0	0	0	12
23-6	0	0	0	0	8	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10
2-7	0	0	4	0	14	2	0	0	0	3	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	28
10-7	0	0	1	0	13	2	0	0	0	0	0	1	5	4	0	1	0	0	0	0	0	27
15-7	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	5	1	5	0	0	0	0	0	0	0	15
23-7	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
30-7	0	4	0	1	6	0	0	0	0	0	0	20	3	2	0	0	0	0	0	0	0	36
7-8	1	0	0	1	1	0	0	0	0	4	0	6	1	7	0	1	0	0	0	0	0	22
14-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	3	8	0	2	0	0	0	0	1	16
24-8	2	0	0	3	0	0	0	0	0	1	1	7	4	9	0	4	0	0	0	0	0	31
2-9	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	18	2	8	0	0	0	0	0	0	1	31
11-9	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	19	1	12	0	0	0	0	0	0	0	36
19-9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	12	1	5	0	0	0	0	0	0	0	22
22-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	12	3	12	0	0	0	0	0	0	0	32
29-9	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	5	0	0	0	0	0	0	0	11
totaal	12	7	8	7	49	7	1	0	0	17	9	132	36	95	0	8	4	0	0	0	2	394

Tabel: Aantal dagvlinders per soort per week op monitoringstraject Vlinderidylle Brielle 2020